

УВОЂЕЊЕ РОДНО ОДГОВОРНОГ БУЏЕТИРАЊА

У оквиру спровођења реформе јавних финансија започет је процес унапређења програмског модела буџета кроз увођење принципа родно одговорног буџетирања у буџетски процес. Родно одговорно буџетирање подразумева родну анализу буџета и реструктурирање прихода и расхода са циљем унапређења родне равноправности.

До 2020. године предвиђено је да се заокружи процес постепеног увођења родно одговорног буџетирања за све буџетске кориснике на свим нивоима власти, сходно члану 16. став 1. Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему¹⁾, путем плана његовог постепеног увођења који доноси надлежни орган локалне власти.

Имајући у виду наведену законску одредбу потребно је да надлежни орган локалне власти на годишњем нивоу донесе план за увођење родно одговорног буџетирања којим ће одредити кориснике буџетских средстава који ће у својим финансијским плановима дефинисати најмање један родно одговоран циљ и одговарајуће индикаторе који адекватно мере допринос циља унапређењу равноправности између жена и мушкараца, у оквиру једног или више програма или програмских активности, тако да сви индикатори који се односе на лица буду разврстани по полу. Наведени план поступног увођења родно одговорног буџетирања доноси се најкасније до 31. марта текуће године за наредну годину.

У 2016. години започет је процес постепеног увођења родно одговорног буџетирања тако што је на основу предлога Министарства финансија и Координационог тела за родну равноправност, односно Покрајинског секретаријата за финансије АП Војводине опредељен одређени број корисника буџета Републике Србије, односно АП Војводине који су у својим финансијским плановима за 2017. годину дефинисали најмање један родно одговоран циљ и одговарајуће индикаторе, разврстане по полу, који адекватно мере допринос циља унапређењу равноправности између жена и мушкараца, у оквиру једног или више програма или програмских активности.

Наведени органи су били у обавези да у својим финансијским плановима, поред формулисања циља и одговарајућих индикатора, опишу какве су користи опредељених програма за жене и мушкарце, на основу анализе корисника програма, односно које користи жене и мушкарци имају од буџетских политика, као и њихову сврху, односно утицај на унапређење родне равноправности.

Чланом 28. Закона о буџетском систему дефинисано је да образложење буџета садржи, између осталог, и програмске информације које садрже родно одговорне циљеве, односно родне показатеље којима се приказују и прате планирани доприноси програма, програмских активности или пројеката остваривању родне равноправности.

Даље, чланом 79. Закона о буџетском систему дефинисано је да завршни рачун буџета, између осталог, садржи годишњи финансијски извештај о извршењу буџета који садржи годишњи извештај о учинку програма, укључујући и учинак, на унапређењу родне равноправности са додатним напоменама, објашњењима и образложењима.

Полазећи од структуре директних корисника буџетских средстава на нивоу локалне самоуправе (скупштина, градоначелник/председник општине, општинско/градско веће, општинска/градска управа, јавно правобранилаштво, омбудсман) и специфичности њихових надлежности може се очекивати да ће већина јединица локалних самоуправа општинску/градску управу одредити као кључног корисника буџетских средстава за поступно увођење родно одговорног буџетирања, будући да код овог корисника егзистира највећи број програма/програмских активности дефинисаних униформном програмском структуром.

1) „Службени гласник РС”, број 103/2015

У документу „Циљеви програма и програмских активности и листа униформних индикатора за програмску структуру буџета – предлог за градове, општине и градске општине у Републици Србији“ који су Министарство финансија и СКГО припремили за буџетску 2017. годину, у циљу да се олакша припрема буџета од стране локалних власти и осигура униформност и упоредивост садржине програмских буџета локалних самоуправа, дефинисани су уродњени циљеви код Програма 14 - Развој спорта и омладине (обезбеђење услова за бављење спортом свих грађана и грађанки града/општине), Програма 11 – Социјална и дечја заштита (повећање доступности права и механизма социјалне заштите за жене у локалној заједници), као и код програмске активности 0003 у оквиру Програма 3 – Локални економски развој (успостављање механизма за финансијску подршку производним предузећима и предузетницима/предузетницама који послују на територији града/општине за развој нових производа и проширење производње).

Велики број уродњених индикатора предложен је како код наведених програма, тако и код Програма 9 – Основно образовање и васпитање (обухват деце основним образовањем - разложено према полу; стопа прекида основног образовања - разложено према полу; просечан број ученика по одељењу - разврстани по полу) и Програма 10 – Средње образовање и васпитање (број деце која су обухваћена средњим образовањем - разложен по полу; стопа прекида средњег образовања - разложено према полу). Имајући у виду наведено, за почетак поступног увођења родно одговорног буџетирања, кроз израду плана, могао би се имати у виду управо неки од наведених програма, односно програмских активности.

Оне јединице локалне самоуправе које су већ започеле процес поступног увођења родно одговорног буџетирања и у претходној години донеле план његовог увођења, требало би да приликом доношења плана за увођење родно одговорног буџетирања у поступку припреме и доношења одлуке о буџету за 2018. годину одреде додатне родно одговорне циљеве и припадајуће индикаторе у оквиру истог програма или да одреде нове, један или више, програма у којима ће применити родно одговорно буџетирање.

У складу са чланом 39. Закона о равноправности полова²⁾ у органима јединица локалне самоуправе, у оквиру постојеће организације и акта о унутрашњем уређењу и систематизацији, организује се стално радно тело или одређује запослени за родну равноправност и обављање послова остваривања једнаких могућности, у складу са овим законом. Полазећи од наведеног, а имајући у виду наведени члан 16. Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему, план поступног увођења родно одговорног буџетирања потребно је да донесе надлежни орган локалне власти у сарадњи са институцијама надлежним за унапређење родне равноправности, односно са лицима задуженим за родну равноправност, тако да је овај механизам потребно користити и у процесу увођења родно одговорног буџетирања.

2) „Службени гласник РС“, број 104/2009